

GER. JO. VOSSII
ELEMENTA
RHETORICA,

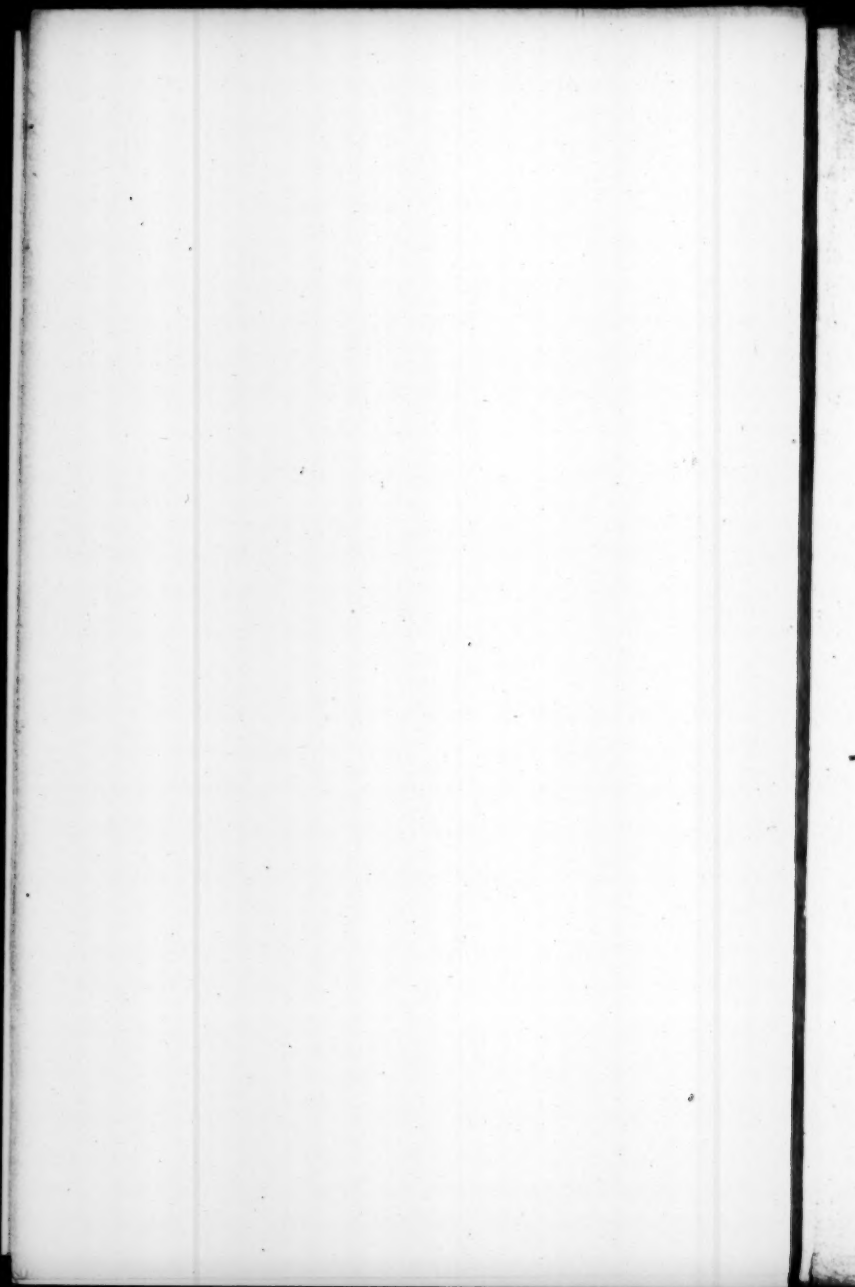
*Oratoriis ejusdem Partitionibus
accommodata :*

*Inque usum Scholarum HOLLANDIÆ
& WEST-FRISIÆ primò edita ;*

Nunc autem post ABERDONIENSE ex-
emplar denuò recensita, & multis in locis
emendata.



LONDINI,
Excudebat Johannes Redmayne *Impensis*
Johannis Clark, *apud quem veniunt*
dantur in introitu Sacelli Merceriani in infima
parte vici vulgò Cheapside dicti.
MDCLXIII.



Edno. Byde

11805.a. 4

11805.a. 4

GER. JO. VOSSII
ELEMENTA
RHETORICA,

*Oratoriis ejusdem Partitionibus
accommodata :*

*Inque usum Scholarum HOLLANDIÆ
& WEST-FRISIÆ primò edita ;*

Nunc autem post ABERDONIENSE ex-
emplar denuò recensita, & multis in locis
emendata.



LONDINI,
Excudebat Johannes Redmayne *Impensis*
Johannis Clark, apud quem venunt
dantur in introitu Sacelli Merceriani in infima
parte vici vulgò Cheapside dicti.
MDCLXIII.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

Quid operis in ista libelluli hujus editione, docti cujusdam Amici ope, à nobis insumtum est, citò judices, candide Lector, cum *Aberdoniensi* modò Anni 1631. Exemplari (quod ad *Lugduno-Batavicum* videtur esse effectum) editionem hancce nostram contuleris. Non quòd Autori doctissimo, optimèque de re literaria merito, ullibi vel mentem, vel verba immutavimus (quippe qui zizania inter sulcos triticeos malè-prodigà manu dispergere piaculum semper duximus) sed, quod Artem nostram Typographicam propiùs spectat, vocabulis *Græcis* Accentus, qui ab editione *Aberdoniensi* omnino aberant, proprios restitimus, Commatibus malà punctione luxatis & distractis sanitatem pristinam recuperavimus, quòdque in notandis ad margines Capitibus Autor fecerat, id nos in Sectionibus minoribus etiam designandis præstitimus, quò, dum Sectiones tres, quatuor, pluresve penso puerili quotidiano assignentur, tum docentis, tum discantis usui libellulus inserviret. Hosce conatus nostros boni æquique, spero, consulas; & propedièm. meliora industria nostræ specimina, Deo favente, expectes. Vale.

Imprimatur.

Ex Æd. Sab.
26. Jan. 1662.

Geo. Stradling S. T. P.
Rev. in Christo Pat. D.
Gilb. Episc. Lond. à
Sac. Domest.



r.
.
nd
-
-
.
r
a
s
-
-
k
r
.
i
-
.
:
4

7

B

S

tiō

tun

Etū

qu

tis

tun

am

que

per

eti

que

ius

non

pag

fac

con

iri

vel

die

pro

uiss

ad

tū

si

da

stri

titi

Ho

siun

aliq

q

G. J. VOSSIUS

BENEVOLO LECTORI.

Solens illi, qui aliis ad terrarum suam præcurre
viam, initio in tabella quapiam ob oculos ponere
principes Orbis partes, & celebriores aliquas Na-
tiones. Qualis opera, utcumque levis & frivola videat-
ur, voluptatem nihilominus suam habet; nec fru-
ctus eam penitus expertem. Nam, siue hic sistere libeat,
quis non videt, latius omnino esse, ut rei tam excellen-
tis gustus aliquis habeatur, quàm ut ea penitus nesciat-
ur? siue animus magis ad exactam Universi notiti-
am adspirat; quid apertius est, quàm non posse id
quemquam pervenire; qui non primordia illa antea
perceperit? Quod hac de scientia exposui, idem in aliis
etiam Disciplinis locum habet. Ea res fecit, ut illorum,
quos dixi, exemplo; & quod caput est, à Superioribus
jussus, lineamenta quædam duxerim Artis Oratoricæ:
non quidem quasi existimarem, præcepta Eloquentiæ
pagellis posse paucis comprehendere: sed ut nobilissimæ
facultatis natura ac constitutio, membrorumque omnium
compages, uno quasi intuitu cerneretur; atque ut
tirunculi hic haberent Elementa quædam, per quæ,
velut gradibus quibusdam, ad altiora, & magis recon-
dita, facilius perducerentur. Verumque horum cum
propositum mihi nunc foret, Troporum quidem & po-
tissimorum Schematum doctrinam, quomodocunq;
ad pueritiæ captum expressi: reliquæ verdè Artis tan-
tùm summa carpere fastigia visum fuit. Nec moveat,
si, in tanta brevitate, jejuna hic omnia, planèque ari-
da videantur. Nam sufficere debet, quòd, quæ nunc
strictim ac vellicatim attingo, fusius explicarim in Par-
titionibus Oratoriis; quæ, ex decreto illustrium
Hollandiæ & West-frisiæ Ordinum, superiorum chæ-
sum usui inservient. Ed igitur recurrat, qui plenius
aliquid, aut planius requireret. Equidem ut ista etiam

AD LECTOREM.

parte allevarem laborem alienum, ad oram libelli hujus apposui, quibus Partitionum locis singula hic responderent. Conferre etiam cum istis licebit, quæ, ante annos multos, sex Institutionum libris non incuriosè, ut arbitror, de hac ipsa Arte condebam: in Elocutione imprimis, ubi quæ de Tropis & Schematibus hic dicuntur, tantâ exemplorum copiâ illustrantur, ut, si quis istis contentus non fuerit, plane verendum sit, nè quidquam ei satis esse possit. Lugd. Bat. cIdo Idc xxvi. Kal. Septembr.

ELEMEN-

ADJUTANT

1. The first part of the document is a letter from the President of the United States to the Congress, dated January 3, 1862. It contains a report on the state of the Union and the progress of the war.

[Illegible text]

ELEMENTARY RHEOTOMY

100-201801413-2000

1800-1805 2023

1998

1875

ELEMENTA RHETORICA,
Inprimis Doctrina
 DE TROPIS, ET SCHEMATIBUS.

RHETORICE, quæ *Latinis* *Partit.*
ORATORIA dicitur, nomen *Orat.*
 habet à *ῥῆω*, id est, *dico*. Quia, *Lib. I.*
 ut *Grammaticæ* monstrat *cap. I.*
via bene (sive purè) loquendi: ità *Seçt. I.*
Rhetoricæ docet bene dicere; sive,
 prudenter, copiosè, ornatèq; loqui.

Definitur *RHETORICE* *facultas* *Cap. I.*
videndi in unaquaque re quid in ea *Seçt. 3.*
est ad persuadendum idoneum. Ita- *4. 5.*
 que *finis* Oratoris ultimus est per-
 suadere: *officium* est videre, quid
 ad persuadendum conducat; sive,
 dicere ad persuadendum accom-
 modatè: *materia* est unaquæque
 res; sed inprimis quæstio civilis.

Quæstio ea vel *Thesis* est, vel *Hypothesis.* *Cap. I.*
Seçt. 6.

Thesis est quæstio infinita, sive
 universalis.

Ut, *An liceat insidiatorẽ interficere?*

Hypothesis est quaestio finita, five singularis.

Ult, *An iuxta Milo interfecerit Clodium?*

Cap.1.
Sect.8.

Officij Oratorii partes sunt quatuor; argumenta invenire, inventa disponere, disposita exornare, & exornata pronuntiare. Ac pro his totidem sunt partes *Rhetorices*, Inventio, Dispositio, Elocutio, & Pronuntiatio.

DE INVENTIONE.

Cap.2.
Sect.5.

INVENTIO est excogitatio argumentorum, quæ ad persuadendum idonea sunt.

Cap.2.
Sect.5.

Argumenta sunt triplicia; Rationes, Mores, & Affectus: quæ *Græcis* vocantur λόγος, ἦθος, & πάθος. Ex his, rationes ad docendum; mores ad conciliandum; affectus ad permovendum valent.

Argumenta primi generis, vel artificialia sunt, vel inartificialia. Artificialia dicuntur, quæ ab Oratore artis beneficio inveniuntur.

Ea

ve

rit

a-

ta

&

his

n-

o-

n-

m

a-

æ

er.

o-

d

el

a.

a-

a

Ea variant pro generibus Hypothe-
seon, quas *Latini causas* vocant.

Causarum genera sunt tria, *Demonstrativum*, *Deliberativum*, & *Juridiciale*. Cap. 3.
Sect. 1.

DEMONSTRATIVUM est, quo
laudamus, aut vituperamus. Ac
præcipuè respicit tempus *præsens*.

Laus, ac vituperatio omnis, vel
personæ est, vel facti, vel rei. Cap. 4.
Sect. 3.

Personæ; ut, si laudes *Cicero-
nem*: vituperes *Antonium*.

Facti; ut, si laudes voluntarium
M. Reguli ad hostes suos reditum:
aut si vituperes in *Catone Uticensi*,
quod manus sibi intulerit, nè in po-
testatem *Cæsaris* veniret.

Rei; ut, si laudes Eloquentiam,
vel Agriculturam: aut vituperes vi-
tium animi *Ingrati*.

Argumenta in hoc genere præci-
puè petuntur *ab honesto ac turpi*. Cap. 4.

Genus DELIBERATIVUM est,
quo suademus, vel dissuademus. Cap. 3.
Sect. 2.

Ut, si suadeas pacem, vel indu-
cias: dissuadeas bellum, vel contrá. & impri-
mis
Cap. 5.

8 ELEMENTA

Est deliberatio omnis de *futuris*. Ac præcipuè in ea considerata-
tur, ecquid *utile* sit, an *inutile*.

Cap. 3.
Sect. 2.

Genus JURIDICIALE est, quo
accusamus, vel defendimus. Quo-
modo *Milo*, interempto *Clodio*,
ab amicis *Clodii* est accusatus; à
Cicerone verò defensus.

Versatur hoc genus circa *præter-
ita*.

Cap. 5.
Sect. 1.

Variant autem Argumenta in co-
pro statuum diversitate.

Cap. 5.
Sect. 2.

STATUS est *quæstio ex prima
causarum profligatione proveniens*.
Ac in genere Juridicali nascitur ex
prima Accusatoris intentione, &
Defensoris depulsione.

Ità accusabatur *Milo*, quòd
Clodium occidisset: *Milo* inter-
emptum fatebatur: sed jure occi-
sum aiebat. Status igitur fuit, ju-
réne, an injuriâ, *Clodium* intereme-
rit *Milo*.

Cap. 6.
Sect. 6,
7, 8, 9, 10

Status est quadruplex, *Conje-
cturalis, Finitivus, Qualitatis, &
Quantitatis*.

CON-

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

THE NEW YORK

М. П. 1871

Содержание
1. Введение
2. Описание местности
3. Описание населения
4. Описание хозяйства
5. Описание культуры
6. Описание промышленности
7. Описание торговли
8. Описание транспорта
9. Описание связи
10. Заключение

1. Введение
2. Описание местности
3. Описание населения
4. Описание хозяйства
5. Описание культуры
6. Описание промышленности
7. Описание торговли
8. Описание транспорта
9. Описание связи
10. Заключение

1. Введение
2. Описание местности
3. Описание населения
4. Описание хозяйства
5. Описание культуры
6. Описание промышленности
7. Описание торговли
8. Описание транспорта
9. Описание связи
10. Заключение

1. Введение
2. Описание местности
3. Описание населения
4. Описание хозяйства
5. Описание культуры
6. Описание промышленности
7. Описание торговли
8. Описание транспорта
9. Описание связи
10. Заключение

1. Введение
2. Описание местности
3. Описание населения
4. Описание хозяйства
5. Описание культуры
6. Описание промышленности
7. Описание торговли
8. Описание транспорта
9. Описание связи
10. Заключение

1. Введение
2. Описание местности
3. Описание населения
4. Описание хозяйства
5. Описание культуры
6. Описание промышленности
7. Описание торговли
8. Описание транспорта
9. Описание связи
10. Заключение

1. Введение
2. Описание местности
3. Описание населения
4. Описание хозяйства
5. Описание культуры
6. Описание промышленности
7. Описание торговли
8. Описание транспорта
9. Описание связи
10. Заключение

CONJECTURALIS est, quo quæ- *Cap. 7.*
ritur, ecquid factum sit, necne.

Ut, *An Sextus Roscius occiderit
patrem suum?*

FINITIVUS est, quo de nomine *Cap. 8.*
rei quæritur.

Ut, *Abstuli quidem, sed furtum
non commisi.*

Ubi *furtum* erit definiendum. *Cap. 9.*
Atque ita in alijs. *Cap. 10.*

QUALITATIS est, quo quæri-
tur, quale sit factum.

Ut, *Occidit quidem Clodium
Milo: sed jure id fecit.*

Ubi legibus probandum erit,
quid jure, quidve injuriâ fiat.

QUANTITATIS status est, quo *Cap. 11.*
de magnitudine rei disceptatio est,

Ut, *Si constet esse crimen; sed
negetur grave esse crimen.*

Ubi amplificatio, & imminu-
tio facti inprimis attenditur. Vi-
dendum igitur, quid *magnum*, aut
exiguum oporteat censere.

In singulis autum causarum, ac
statuum generibus, locum habet

a *Cap. 2. τὸ δυνατόν*, a sive quid fieri possit,
Sect. 10. aut non possit: item comparatio,
Cap. 7. b sive quid sit honestius, utilius, aut
Sect. 15. justius.
b Cap. 2. Sect. 11.

Cap. 4. Artificialibus c argumentis ac-
Sect. 40. cedunt *inartificialia*, quæ, foris de-
Cap. 5. lata, ab Oratore solum arte tra-
Sect. 17. ctantur.
Cap. 8. Sect. 6.

Ut d inprimis sunt *Testimonia*.

e *Cap. 12.* Sequuntur ΠΑΘΗ, sive AFFE-
d Lib. 2. Cap. 1. CTUS, quos DEUS animis nostris
indidit, ut sint tanquam stimuli ad
honestas actiones.

Sunt hi, ex *Stoicorum* sententia,
quatuor: ratione boni præsentis,
letitia: ratione boni futuri, *spes*:
ratione mali præsentis, *dolor*: rati-
tione mali futuri, *metus*.

Ad hos autem referuntur, *ira*,
lenitas, *pudor*, *impudentia*, *amor*,
odium, *indignatio*, *invidia*, *misericordia*, & *emulatio*.

Lib. 2.

Cap. 2.

& seqq.

12.

In quorum singulis attendere in-
primis oportet, & quomodo affe-
ctus is moveatur, & quomodo se-
detur.

Super.

o
b
t
-
-
-
-
is
d
a,
o
:
i-
a,
r,
e-
n-
e-
c-
er-

&
c

n
re
b
d
b

ap
V
P
tu
fe
na

S
su

di
fin
a
m

R H E T O R I C A. I I

Superfunt **MORES**: qui hîc spectantur, quatenûs ex oratione dicentis elucent. *Lib.2.
Cap.15.*

Quo morata sit oratio, ante omnia id agendum est Oratori, ut in ea reluceant prudentia, probitas, & benevolentia. Nam facilè iis credimus, qui & rem intelligunt, & bene nobis cupiunt.

Præterea illi videndum est, & *apud quos* dicat, & *de quibus* dicat. Variant enim mores hominum tum pro natura gentis ac Reipublicæ, tum etiam in singulis pro ratione affectuum, habituum, ætatis, ac fortunæ. Hactenûs de *Inventione*.

D E D I S P O S I T I O N E.

Sequitur **DISPOSITIO**, quæ est *partium orationis idonea ad persuadendum collocatio*. *Lib.3.
Cap.1.
a Unde
vulgaris
versiculus, Ex-*

Partes orationis sunt, *Exordium*, *Narratio*, *Propositio*, *Confirmatio*, *Confutatio*, *Peroratio*.
*or-
sus
narro,
seco, fir-
mo, refu-
to, pero-
ro.*
a Quarum prima, & ultima, inprimis ad animos movendos; cæteræ magis

magis ad docendum valent.

Cap.2.
3.

EXORDII præcipuum munus est *preparare auditorem ad reliquam dictionem*. Quod fit reddendo eum benevolum, attentum, & docilem.

Quando apertè hoc agimus, 'Αρχή, sive *Principium*, dicitur: sin idem occultè fiat, vocatur *Insinuat*io, Græcè Εἰσροή.

Cap.4.

Laudantur Exordia ex causa ipsa velut nata; item modesta, ac verecunda.

Cavenda autem sunt ea, quæ nimis longè petita; item communia nobis, & adversario, vel faciliè commutabilia, vel nimis magnifica.

Cap.5.

NARRATIO *rem gestam, ut gesta est, à principio usque ad finem exponit*.

Ea interdum tota continuatur: interdum partes ejus singulatim explicantur, & amplificantur.

Narratio esto perspicua, ut intelligatur: verisimilis, ut credatur: suavis, ut libentur audiatur. Esto & brevis;

ELEMENTA

magis ad docendum valent

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

et ad docendum magis

et ad discendum magis

R H E T O R I C A

Præfatio: quæ est de orationis officio.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

De orationis officio, et de oratoris virtutibus.

brevis ; quia tædio erit, si ulterius producat, quàm opus est.

PROPOSITIO *summam totius orationis proponit.* Quæ, si orationem in partes dividat, *Partitio* appellatur. Cap. 6.

Partitio cùm perspicua, tum etiam brevis esse debet: hoc est, non major, quàm trium, vel ad summum quatuor partium.

CONTENTIO, quam *Aristoteles* *Πίστις* appellat, continet *Confirmationem*, & *Confutationem*. Cap. 7.

Confirmatio argumentando causam nostram adstruit.

Confutatio diluit argumenta adversarij. Cap. 8.

Ἐπίλογος, Latinis PERORATIO, Cap. 9.
est totius Orationis clausula.

Duplex autem ejus munus est. Prius est *Ἀνακεκλιμένη*, sive *Enumeratio* potissimorum argumentorum. Alterum est *Παρακινητική*, sive *Commutio affectuum*. Nunc ad *Elocutionem* veniamus.

DE ELOCUTIONE.

Lib. 4.
Cap. 1.

ELOCUTIO alia *Philosophica* est, alia *Oratoria*, alia *Historica*, alia *Poëtica*.

Elocutio Oratoria est rerum inventarum, & dispositarum, per verba sententiâsque expositio ad persuadendum idonea.

Elocutionis præcepta, vel generalia sunt; vel ad hanc illâve materiam, ac characterem restricta.

Elocutio communis dividitur in *elegantiam*, *dignitatem*, & *compositionem*.

Cap. 1.
& 2.

Elegantia efficit, ut unumquodque, tum purè, tum perspicuè dicatur.

Ad *puritatem* opus est delectu verborum. Vitanda igitur verba barbara. Nec indulgendum antiquatis, aut inusitatis. Sordida etiam, & obscœna, honestis verbis circumloqui oportet.

Perspicuitati inter alia repugnat sermo ambiguus, nimia brevitâs, &

est,
lia

in-
er-
er-

ne-
na-

in
psi-

od-
di-

etu
ba
an-
da
er-

nat
s,
&

&

et

rū

vo

gn

mi

nis

tu

M

do

Tr

pro

tra

fic

pil

den

cit

in

ille

no

& ordo verborum perturbatus.

Dignitas suppledit orationi picturas, siue verborum sententiarumque lumina, quæ *Rhetores* vocant *Tropos*, & *Schemata*. Cap. 3.

TROPUS est vocis à propria significatione in aliam cum virtute immutatio.

Fit autem inversio significationis quadrifariam, ac pro eo quatuor etiam sunt *Tropi* primarii: *Metaphora*, *Metonymia*, *Synecdoche*, & *Ironia*.

* II *METAPHORA*, siue *Translatio*, est *Tropus*, quo verbum à propria significatione in alienam transfertur ob similitudinem. Cap. 4.

Itaque tria hic spectantur, significatio propria, aliena, & similitudo.

Ità *scrupulus* propriè dicitur lapillus in calceos viatorum incidens. Impropriè ità vocatur sollicitudo, ac dubitatio. *Similitudo* in eo consistit, quòd ut lapillus ille pedibus, ità sollicitudo animo molestiam parit.

Nullus

Nullus autem Tropus plus luminis adfert orationi: inprimis si ad sensus ipsos admoveatur, maxime oculorum, qui sensus est acerrimus.

Ut, *splendor verborum, studia florent, videre pro intelligere, & similia.*

Cap. 5.

¶ 2. METONYMIA est Tropus, quo causa externa ponitur pro effectu; vel subjectum pro adjuncto; vel antecedens pro consequente: aut contrá. Itaque sex in universum sunt Metonymiæ species, seu modi.

Primus ponit pro effectu causam externam: eamque vel efficientem; ut, *Mars pro prælio; Livius pro scriptis Livii; lingua pro sermone; manus pro scriptura: vel finalem; ut statuere exemplum, hoc est, infligere pœnam, quæ cæteris fit documento. Sic Maro i Æn.*

---Aut *supplex aris imponat honorem, hoc est, victimam.*

Alter modus est effecti pro causa externa: eaque vel efficiente; ut *Pallida mors, quia pallentes facit; Ira cæca, quia homines efficit ca-*

ELEMENTA

Nullus autem Tropeus plus lumin-
 in istis orationi: in primis hanc
 admodum, maximum, maximum
 et regis est accitum
 flo-
 illa
 pus
 effe-
 vel
 con-
 sunt
 can-
 effi-
 lio
 pro
 ve
 hoc
 is fi
 ono
 an-
 ut
 cit
 ca
 cos

co
li

Q
p
m
po
Te

du
su
m
U
bu
tre
tu
gn
Jo
pic

sub
por
cor
gn
res
pro

cos : vel finali ; ut, Serta mihi Phyllis legeret, pro floribus. Virg. Ecl. x.

Tertius est *subjecti pro adjuncto*. Quò refer, cùm ponitur *continens pro contento* : ut, *Roma pro Romanis, patera pro vino*. Item cùm *possessor ponitur pro re possessa* : ut, *Ter. Heaut. Act. 3. Sc. I.*

Quid te futurum censes, quem assidue exedent ? id est, cujus opes consument. Virgil. Æn. 2. Jam proximus ardet Ucalegon ; id est, domus Ucalegontis. Item dux pro militibus : ut, Cæsar pro exercitu ; aut patronus pro cliente ; ut, Nego me restitutum, hoc est, clientem meum. Item signatum pro signo : ut, Jupiter pro Jovis statua ; Orpheus pro Orpheo picto, aut cælato.

Quartus modus est *adjuncti pro subjecto*. Velut cùm *contentum ponitur pro continente* ; ut, *vina coronant pro pateris* : aut *signum pro signato* ; ut, *fasces & secures pro imperio consulari, toga pro pace.*

Hùc refer, cùm *tempus* ponitur pro re, quæ est in tempore. Ut, *Hujus seculi insolentia*; Philipp.9. *O tempora! Omores!* Orat.1. in Catil.

Vulgò & eódem referunt, cùm *virtutes* & *vitia* ponuntur a pro personis ipsis. Ut *ars* pro artifice: *luxuries* pro luxurioso.

a Sed hæc
potius est
Synec-
doche
partis es-
sentialis,
nempe
forma
pro for-
mato.

Quintus modus est, cùm *antece-
dens* pro *consequente* ponitur. Ut,
vixerunt pro *mortui sunt*: *discum-
bere* pro *cenare*.

Sextus modus est *consequentis*
pro *antecedente*. Ut, *funus* pro *morte*.

Duo postremi modi à quibus-
dam Μετάληψις vocantur.

¶ 3. SYNECDOCHE, cùm totum
ponitur pro parte, aut pars pro
toto. Ea fit sex modis.

cap.6.

Primus modus, cùm *genus*, quod
est totum universale, ponitur pro
specie. Ut, *Prædámque ex unguibus ales*

*12 Æn. *Projecit fluvio*-Virg.* pro aquila. Sic

*10 Æn. *Tollit se arrectu quadrupes*, pro equo

Alter modus, cùm *species* con-
trà usurpatur pro genere. Ut, *Auster*

ve

itur

Ut,

p.9.

atil.

cum

pro

ce :

ecce-

Ut,

um-

ntis

orte.

bous

tum

pro

uod

pro

ale

Sic

equa

con

ster

ve

rel
erm
Telu
uett
ilip
T
conf
ro
Su
cio,
uin
Q
ual
oto
loch
uin
dur
err
lo,
line
lorr
nat
C
nte
ab
bun

vel *Aquilo*, pro vento quolibet : *Fa-*
ernum pro quovis vino præstanti :
telum pro quibusvis armis : *Mel Hy-*
netium pro quovis melle : *Spica*
tiliffa pro quovis croco.

Tertius, cùm toto essentiali, quod
 constat materiâ, & formâ, utimur
 pro sola materia, aut formâ. Ut,
Sustulerunt Dominum meum, nec ^{* Iohn}
 scio, ubi posuerunt eum, id est, ^{xx.13.}
Dominum mei Jesu corpus.

Quartus, cùm contrâ pars for-
 malis, aut materialis, ponitur pro
 toto essentiali. Itâ formæ Synec-
 doche est *Candida anima* pro ho-
 mine candido. *Materiæ* autem,
Aurum, *argentum*, *æs*, pro pecunia :
Ferrum pro gladio : *avena*, aut *arun-*
do, pro fistula ex *avena* aut *arun-*
dine confecta. Sic, *Gemmâ* bibere,
ormire oſtro. Vulgò Metonymiam
 materiæ appellant.

Quintus modus, cùm totum
 integrale sumitur pro parte. Ut,
tabula gustâssent Trojæ, *Xan-*
bûmque bibissent ; * *Virg.* Sic * 2 *Æn.*
 B 2 orbis.

orbis pro imperio Romano.

Sextus modus, cū contrā p
integralis ponitur pro toto. Ut,
pidum, vel ridiculum caput pro ho
ne lepto aut ridiculo. Sic pup
pro navi : mucro pro gladio : tect
pro domo.

Ad quintum sextūque m
dum refer, cū numerus Singu
ris ponitur pro Plurali, aut Plu
lis pro Singulari, aut denique
tus pro incerto.

Ut, Romanus praelio victor ; L
Pulcra verecundo suffundens
rubore ; Ovid. I. Met. hoc est,
sive vultum.

Sexcenta licet ejusmodi proferr
Cic. 2. De Div.

Cap. 7.

¶ 4. IRONIA est Tropus, quo
telligitur contrarium ejus, quod di
tur : unde Illusio aliquibus dicitur
Id populus curat, scilicet ! Terent.
Adesdum, bone vir ; Idem. *

* And.

Act. I.

Sc. 2.

* Ibid.

Act. 3.

Sc. 5.

Sic Penelope de impudica : Ca
de stolido.

Atque hi Tropi sunt primarii.

Tr

rà p
It,
o ho
pup
teā

e m
ngu
Plu
ue a

s L
ns a
est,

ferre

no i
d di
icir
ent

CA

rii.

Tr

T
sta
5.
tio
ro
pec
st.
cti
lock
ur
P
ere
ro
um
A
atr
Orb
el
F
ro
ro
Q
ne
lici
yn

Troporum autem species sunt (¶ 8.

Μετάληψις, Ἀντονομασία, Λιτότης.

¶ 5. METALEPSIS Latine *Transsumptio* vocatur, cum antecedens ponitur pro consequente; aut contrá: éstque species Μετανομίας, ut superius dictum est. At aliud est Μετάληψις, cum affectio Tropi est, ut postea dicetur.

¶ 6. ANTONOMASIA est *Synecdoches* species, quâ proprium sumitur pro communi; vel contrá.

Prioris modi est, *Irus* pro paupere, *Thersites* pro deformi, *Cato* pro sapiente, *Mecænas* pro doctorem patrono.

Alterius modi est, *parens* pro matre, *Philosophus* pro Aristotele, *Urbs* pro Roma, *Poëta* pro Homero vel Virgilio, *Apoſtolus* pro Paulo.

Huc refer Periphrasin non reciprocam: ut, *Trojani belli scriptor* pro Homero.

¶ 7. LITOTES, quam *Extenuationem* Latine dixeris, fit, cum minus dicitur, & plus intelligitur: unde *Synecdoche* subjici posse liquet.

Munera nec sperno; Virg. *Æn.* 7.
id est, *lubens accipio*.

Non lando, id est, *reprehendo*.

* *Æt.* 2. Ter. *And.* *

Sc. 6.

Affectiones Troporum præcipue
sunt quatuor: *Metalepsis*, *Allego-*
ria, *Catachresis*, *Hyperbole*.

¶ 8. METALEPSIS est Tropus
multiplex in voce una; sive, cum
gradatim ex una significatione proce-
ditur in alienam. Ut,

* *Ecl.* 1. *Post aliquot, mea regna videns, mi-*
rorabor, aristas; Virg. * *aristas* pro *spica*;
spica pro *messe*; *messis* pro *anno*
eoque & arista pro *anno*.

Cap. 9.

Sc. 4.

¶ 9. ALLEGORIA est Tropus in vo-
cibus pluribus continuatio. Ut

* *Ecl.* 3. *Claudite jam rivus, pueri; sat prat-*
biberunt. Virg. * id est, *desinit ca-*
nere, quia satis audivimus.

Parturiunt montes; nascetur ridicu-
lus mus. Horat. *De Arte Poëtica*, de
magna expectatione, sed in ludibrio
um abeunte.

Cap. 9.

Sc. 13.

¶ 10. CATACHRESIS, sive *Abusio* est
Tropi durties quedam: ut, cum vo-
aliqua

2.7

do

pu

ego

ppm

cum

oce

mi

spi

no

vo

Ut

rat

ca

lic

y, d

ibri

est

vo

qua

R H E T O R I C A

aliquis hinc inde et per hunc et per illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

hinc ad illud et per illud hinc ad illud

ali
tio
gu

laa

B
no

Su
mi

M
me
un

or

sò
Sa
Aj

irr
me
M
ill

aliqua licentiùs à propria significa-
tione ad aliam deflectitur: velut
gurgēs, & vadum, pro mari.

*Instar montis equum divinâ Pal-
ladis arte*

Ædificant.---- Virg. *Æn.*2.

Breve lilium apud Horatium. pro* * Lib.I.
non diuturno. Od.6.

¶ II. HYPERBOLE, quasi dicas, *Cap.9.*
Superjectio, est *Oratio augendo, vel Sect.16.*
minuendo, superans fidem.

Augendo: ut, Nivè candidior,
Melle dulcior, Ocyor Euro. Cic. Vo-
mens, frustis esculentis gremium su-
um & totum tribunal implevit.

Minuendo: ut, Testudine tardi-
or, Minus nihilo.

Ad Tropos quoque vulgò, sed fal- *Cap.10.*
sò, referuntur sex species irrisionis,
Sarcasmus, Diasyrmus, Charientismus
Asteismus, Mycterismus, & Mimesis.

¶ 12. SARCASMUS est *hostilis*
irrisio super jam mortuo, aut certò
morituro. Ut, Ave, rex Judeorum;
Matth.xxvii.29. I, verbis virtutem
illude superbis; Virg. Æn.9.

¶ 13. DIASYRMUS est inimica
irrisio, sed extra cadem. Ut, *Asinus ad
lyram. --- Interstrepit anser olores ;
Virg. Ecl. 9.*

¶ 13. CHARIENTISMUS à lepore
& gratia nomen accepit ; itaque jo-
cus cum amœnitate mordax. Ut, *Da-
vus* * *Ipistrinum deprecans, Bona ver-
ba, queso. Sic, Dî meliora.*

* Terent.
Andr.
A&I.
Sc.2.

¶ 14. ASTEISMUS est jocus urba-
nus. Ut, *Qui Bavium non odit, amet
tua carmina, Mævi ; Virg. Ecl. 8.*
Nam *Bavius* malus Poëta, & illo
deterior *Mævius* erat.

¶ 15. MYCTERISMUS fit, cum
naso suspenso quempiam subsanna-
mus : *μυκτηρ* enim est *nasus*.

¶ 16. MIMESIS, Latine Imitatio,
refert aliena verba oratione dire-
cta, idque ferè adrisum. Ut,

*At ego nesciebam, quorsum tu ires.
Parvula hinc est abrepta, eduxit
mater pro sua.*

*Soror est dicta : cupio abducere,
ut reddam suis. Ter. Eun.**

* Afr. I.
Sc.2.

Huc etiam referri solent, quæ
ad

ca
ad
s;
re
io-
a-
er-
a-
net
8.
llo
um
na-
io,
re-
res.
xit
ere,
quæ
ad

ad

ton

ad

922

est

Ba

con

be

lu

lu

or

ne

va

gi

to

po

A

vo

m

ad *Grammaticen* potiùs, quàm *Rhetoricen* pertinere videntur: idque vel ad Ἑτυμολογίαν, ùt Ὀνοματοποιία, & Ἀσσι-
ρησις. vel ad *Syntaxin*, ùt ῥηθαιολογία.

¶ 17. ὈΝΟΜΑΤΟΠΟΙΙΑ nihil aliud est, quàm *nominis fictio* à sono : ut, *Balare, grannire, boare, hinnire.*

¶ 18. ΑΝΤΙΨΗΡΑΣΙΣ est vox à *quid de*
contrario dicta. Ità vulgo aiunt *tota hac re*
bellum vocari, quòd *minimè sit bel-*
lum; *Parcas,* quòd *minimè parcant ;*
lucum, quòd *minimè luceat.* *statuere*
oporteat,
abundè
exponimus
in Orato-

¶ 19. ΤΠΑΛΛΑΓΗ est, cùm rerum
ordo invertitur. Ut, (apud Cicero-
nem pro Marcello) *Gladium* *vaginâ*
vacuum in urbe non vidimus, pro va-
ginam gladio vacuum. *Brutium pon-*
to feriente Corum; id est, *Coro Brutium*
pontum feriente : Seneca in *Thyeste.* *lib. 4.*
cap. 13.
sect. 11.

DE SCHEMATIBUS.

Altera dignitatis Oratoriæ pars *Lib. 4.*
in *Schematibus,* sive *Figuris,* *cap. 11.*
versatur.

Est verò SCHEMA *forma oratio-*
nis, quâ hac aliò quopiam modo,
quàm

quàm inversione significationis, à vulgari consuetudine immutatur in meliorem.

Schemata sunt duplicia, verborum, & sententiarum: Græcis λέξις, & Διαβολαί.

Verborum Schemata sunt triplicia: quædam consistunt in subticentia, sive defectu; quædam in excessu; quædam in reliquo corpore orationis.

Subticentiâ figurant Ellipsis, & Asyndeton.

¶ 20. ASYNDETON copulæ est defectus. Ut,

Ferte citi flammæ, date tela, impellite remos; Virg. Æn. 4.

¶ 21. ELLIPSIS verò est alijs partis, aut particulæ, defectus. Ut, Sed vos, qui tandem? Virg. Æn. 1. ubi omittitur estis.

Excessu figurant orationem Pleonasmus, & Polysyndeton.

¶ 22. POLYSYNDETON est abundantia copulæ. Ut,

Me præ ceteris & colit, & observat, & diligit; Cic. in Epist. ¶ 23.

d

in

er-

cis

ri-

ub-

in

bo-

&

est

m-

.4.

ius

It,

I.

leo-

est

at,

23.

¶
an
qu

co
nu

pa
gn
str
cu

ne

lo
re
U

M

st

g

c

¶ 23. PLEONASMUS est *alius partis, aut particulae, abundantia*. Ut *Vocem-que his auribus hausi*; Virg. *Æn.* 4.

Schemata, quæ in reliquo fiunt corpore orationis, vel *eandem* ponunt vocem, vel *similes*.

S C H E M A T A,

quibus eadem vox repetitur.

¶ 24. Ἀντανάκλασις dicitur, *cum usur-* Cap. 12
patur vox eadem appellatione, non si-
gnificatione. Ut, *Cur eam rem tam studiosè curas, quæ multas tibi dabit curas?* Cornific. lib. 4. Rhetor.

Amari jucundum est, si curetur, nè quid insit amari; idem.

Huc pertinet Πλοκή, *cum vox uno loco personam, aut rem; altero, mores, aliãve qualitatem, significat*. Ut,

Ad illum diem Memmius erat Memmius: * id est, *sui similis*.

Simia est simia, etiamsi aurea gestet insignia. *

¶ 23. Συνορυσία, *cum verba idem significantia conjunguntur*. Ut,

Abiit, excessit, evasit, erupit; Cic. Cat. 2.

Pro-

* Apud Aquilam Roman. lib. De fig. Sentent.

* Lucianus Orat. contra ineruditum.

Promitto, recipioque, spondeoque;
Cic. Philipp.4.

¶ 26. Ἐξερπαια est congregatio sententiarum idem significantium. Ut,
Quid enim tuus ille, Tubero, in acie Pharsalica gladius aiebat? cujus latis ille mucro petebat? quis sensus erat armorum tuorum? quæ tua mens, oculi, ardor animi? quid cupiebas? quid optabas? Cic. pro Ligario.

¶ 26. Ἀναφωρὰ est repetitio ejusdem vocis in principio. Ut,
Te dulcis conjux, te solo in littore secum,

Te veniente die, te decedente canebat. Virg. Georg.4.

¶ 28. Ἐπιφωρὰ, sive Ἐπισεση, est repetitio ejusdem vocis in clausulis. Ut,
Pœnos populus Romanus justitiâ vincit, armis vincit, liberalitate vincit; Cornific. Rhet. lib.4.

¶ 29. Quòd si Anaphora & Epiphora concurrant, Συμπλοκή vocatur. Ut,
Quis legem tulit? Rullus. Quis majorem populi partem suffragiis privavit? Rullus. Quis comitiis præfuit?

3

-

3

n

s

s

3

2

r-

re

r-

e-

t,

ia

n-

o-

t,

o-

a-

e-

t?

fu

d

fi

d

fi

fi

fo

a

V

e

fi

v

d

r

i

fuit? Idem Rullus. Cic. Agr. II.

¶ 30. Ἐπανάληψις est repetitio ejusdem vocis in initio præcedentis, & fine sequentis sententiæ. Ut,

Qui bibit, indè furit; procul hinc discedite, queis est

Cura bonæ mentis: qui bibit, indè furit. Ovid. Fast. 6.

¶ 31. Ἀναδίπλωσις est repetitio in fine præcedentis, & initio sequentis sententiæ. Ut,

Ecce! Dioneæ procedit virginis astrum;

Astrum, quo segetes gauderent.--- Virg. Ecl. 9.

¶ 32. Ἐπάνοδος est, cùm quæ priori erant posita loco, posteriori; & quæ posteriori, ea priori loco repetimus. Ut,

Demophoon ventis, & verba, & vela dediſti;

Vela queror reditu, verba carere fide. Ovid. in Heroidum Epist.

¶ 33. Ἐπιζέξις est, cùm vox aliqua repetitur cum vehementia. Ut,

Ipsa sonant arbuſta, Deus, Deus ille, Menalca: Virg. Ecl. 5, Crux, crux,

crux, inquam, infelici & misero; Cic. Verr. 7.

¶ 34. Κλίμαξ seu Gradatio, eodem verbo connectit superiora inferioribus. Ut,

Africano industria virtutem, virtus gloriam, gloria æmulos comparavit; Cornific. Rhet. lib. 4.

¶ 35. Πολύπτωτον, cum idem verbum variato repetitur casu, id est, terminatione, Ut,

Sed pleni sunt omnes libri, plenæ sapientum voces, plena exemplorum vetustas; Cic. pro Archia.

Littora littoribus contraria, fluctibus undas Imprecor, &c. Lucan.

SCHEMATA,

Cap. 13.

quæ repetunt voces similes.

¶ 36. Παρηγμένον conjungit voces, quarum una ab altera derivatur. Ut,

Tu quoque Pieridum studio, studiose, teneris;

Ingenioq; faves; ingeniose, meo Ovid.

¶ 37. Παρονομασία, sive Agnominatio, est, cum parvâ verbi immutatione in aliam planè sententiam deflectitur oratio. Ut,

Nun-

ic.

em

ri-

ir-

ra-

um

ni-

ne

um

ti-

es,

It,

di-

id.

io,

in

o-

m-

N
qua

27.

ore

amb

Imò

¶

den

effe

E

et a

ad

¶

fine

den

?

mo

râr

ven

Cio

¶

ve

ejn

Me

O

ma

Nunquam satis dicitur, quod nunquam satis discitur: Seneca, Epist. 27. Et Cato, (ut ait Tullius De Oratore) cum cuidam dixisset, Eamus deambulatum; ait ille, Quid opus est de? Imò verò inquit, quid opus est te?

¶ 38. Ὁμοίως ἴστων *sive Similiter cadens, est, cum plur. iisdem casibus efferuntur. Ut,*

Est idem Verres, qui fuit semper: Et ad audiendum projectus, sic paratus ad audiendum. Cic. Verr. I.

¶ 39. Ὁμοίως ἐλευτον *sive Similiter desinens, est, cum Cola, aut Commata eodem sono terminantur. Ut,*

Ut ejus semper voluntatibus non modò civis assenserint, socii obtemperarint, hostes obedierint; sed etiam venti tempestatesque obsecundarint. Cic. in Maniliana.

¶ 40. Παρήχησις *est, cum una, pluresve syllabæ vocis antecedentis, in alia ejusdem membri repetuntur. Ut,*

Palla pallorem incutit; Plaut. Menæch. Act. 4. Sc. 2.

O fortunatam natam me consule Romanam! Salust. Orat. adversus Cic.

DE SCHEMATIBUS

Στασις.

cap. 14.

Schemata *Στασις*, alia ad *Inventionis*, alia ad *Dispositionis* ornatum adhibentur.

Primùm videamus de iis, quæ sunt *Inventionis*.

¶ 41. *Πρόληψις*, sive *Occupatio*, est cùm id, quod ab adversario objicitur, aut objici posse putamus, anticipamus, atque diluimus.

Partes ejus sunt duæ : *Ἐπιτομή*, quæ objectionem proponit ; *Ἀντιπρόσθεσις*, quæ objectioni respondet.

Exempli gratiâ, *Obiectio* est in illo *Didonis* apud *Maronem*, *Æn.* 4. *Verùm anceps pugna fuerat fortuna.*

At *Ἀντιπρόσθεσις* est, *Fuisset. Quem metui moritura ?*

¶ 42. *Prolepsis* similis est *Ἐπιτομῇ*, sive *Subiectio*, quâ multa, quæ pro adversario dici possunt, breviter, & minutatim proponuntur ; atque ad singula breviter item respondetur. Ut,

Malè

s

uenti

atur

qua

, est

jici

tici

por

du

st in

n. 4

una

ueni

sol,

pro

o

ad

tur.

alè

RECTOR

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

c
f
t

c
m
d
l

e
m
a
p
p

c
p

e
t
C

e
r

b

Malè judicavit populus ; at judicavit : non debuit ; at potuit : non fero ; at multi clarissimi & sapientissimi cives tulerunt. Cic. pro Plan.

¶ 43. Ἀνακοίνωσις, sive Communicatio, est, quā adversarium consulimus, aut cum Judicibus, quid faciendum sit, quidve factum oportuerit, deliberamus. Ut,

*Quæro, si te hodiè domum tuam red-
euntem coacti homines, & armati,
non modò limine tectòque adium tu-
arum, sed primo aditu, vestibulòque
prohibuerint, quid acturus sis ? Cic.
pro Cæcinna.*

¶ 44. Παρηγορία, sive Confessio, est, cum callidè omnia adversario permittimus. Ut,

*Habes igitur, Tubero, (quod ac-
cusatori maximè optandum) confi-
tentem reum : sed tamen ità, &c.
Cic. pro Ligario.*

¶ 45. Ἐπιχώρις, sive Confessio, est, cum aliquid largimur adversario, ut reliquum feramus. Ut,

*Non dabitur regnis (esto) prohi-
bere Latinis :*

At trahere, atque moras tantis licet addere rebus. Virg. 7. Æn.

SCHEMATA,

quibus ad explicandum, aut exaggerandum, utimur.

Cap. 15.

¶ 46. Γνωμή, sive *Sententia*, est, generale pronuntiatum earum rerum, quas in agendo sequimur, aut fugimus.

¶ 47. Νόημα, sive *Cogitatum*, est allusio ad sententiam, sive sententia personæ accommodata.

Exempli gratiâ, *Gnome* est, Nihil est tam popolare, quàm bonitas. At *Νόημα* est, cùm Cicero Cæsari hoc accommodat Oratione pro Ligario: Nihil habet nec fortuna majus, quàm ut possis; nec natura tua melius, quàm ut servare velis quàm plurimos.

¶ 48. Μίσθωσις, sive *Distributio*, est cùm Totum in Species, aut Partes, diducimus, Ut,

Cujus omnes corporis partes ad nequitiam sunt appositissimæ: oculi ad petulantem lasciviam, manus ad rapinam, venter ad aviditatem, &c.

Lycurgus

s li-

gge-

est,

um,

ugi-

, est

ntia

ibil

At

hoc

rio:

iam

iam

tio,

tes,

ad

ad

ra-

cc.

gus

L
do
ic
tin
qu
la
pe
C
cri
liu
ati
ill
o
i
ón
oc
U
C
ect
B
xti

Lycurgus apud Rutilium Lupum.

¶ 49. Ἀισιολογία est, cū in narrando facti ratio adjicitur.

Eleganter autem fit cum gradatione. Cap. 16.

Ut in illo Ovidii, Lib. 3. *Fast.*

Viderat hanc, visamque cupit, positurque cupitā.

Quod si causa sit magis speciosa, quā vera, COLOR dicitur.

¶ 50. Διατύπωσις est, cū res ita clare copiosēque exponitur, ut corā spectari videatur.

Quomodo Cicero in *Milonia* describit apparatus *Milonis* & *Clodii*: Illius in rheda confidentis, ac penulati; hujus in equo, & cum dilectis, illā egredientis, ac pugnantis è loco superiore, & quæ sequuntur.

¶ 51. Quod si simplicior diluorūque fuerit descriptio, Ὑποτύπωσις vocatur.

Ut hæc Maronis 5. *Æn.*

Constitit in digitos extemplō arrectus uterque;

Brachiaque ad superas interritus extulit auras.

Sed vulgò Διατύπωσις & Ὑποτύπωσις
pro eodem Schemate habentur.

14p. 17.

¶ 52. Ἐικὼν, sive Imago, est affi-
milatio Protasi & Apodosi carens,
facta per Particulam, similis. velut,
tanquam, instar, quasi, aut aliam
hujus generis. Ut,

Os humerósque Deo similis. Virg.
Æn. I.

Repentè enim te, tanquam serpens
è latibulis, oculis eminentibus, infla-
to collo, tumidis cervicibus, intu-
listi. Cicero in Vatinium.

¶ 53. Παράδειγμα, sive Exemplum,
est, cùm factum, sive actus aliquis
commemoratur, ut eo ostendatur, ali-
quem vel simile facturum, vel facere
debere. Ut,

Periculum est, nè, quemadmodum
Marii & Syllæ dissidium, ità Pom-
peii & Cæsaris laceret Rempubli-
cam.

¶ 54. Πάρεσολή, sive Comparatio,
est, cùm ad illustrandum id, de quo
sermo est, petitur similitudo ab iis, que
fuere, fiunt, aut naturâ casûve rebus
insunt. Ut,

Qualis

πρωτῶν

ur.

affi-

ens,

elut,

liam

virg.

pens

nfla-

ntu-

lum,

quis

ali-

ocere

dūm

om-

ubli-

utio,

quo

qua

ebus

alis

*Qualis mugitus, fugit cùm sauci-
us aram*

*Taurus, & incertam excussit cer-
vice secūrim. Virg. Æn. 2.*

¶ 55. Συμβολή, sive Collatio, est
quando substantiam cum substantia,
aut accidens cum antecedente, confe-
rimus, ut ex oppositione hac pateat,
quantoperè convenient, aut differant.

Ut, si conferas *Alexandrum, & Cap. 18.*
Cesarem; oleam, & vitem.

¶ 56. Παράθεσις, Latinè *Sejunctio*,
est, cùm distinguuntur ea, quæ eam-
dem vim habere videntur, Ut,

*Non sapiens : sed astutus. Premi-
tur virtus : non opprimitur.*

¶ 57. Ἀντιθέσις, sive *Commutatio*,
vocatur, quando est contrarietas sen-
sūs cum verborum immutatione. Ut,

Eripis ut perdas ; perdis, ut cripias.

*Esse oportet, ut vivas ; non vivere,
ut edas.*

¶ 58. Ἀντιθέσις est ex contrariis
constans oratio.

*Flectere si nequeo Superos, Ache-
ronta movebo. Virg. Æn. 5.*

¶ 59.

¶ 59. Ὁξύμωρος est cum idem negatur de seipso. Ut,

Tu pol, si sapiſ, quod ſciſ, neſciſ.
Ter. in Eun.

Cum tacent, clamant. Cic.

Cap. 19.

¶ 60 Παρέκβασις, ſive Digreſſio, eſt alicujus rei, quæ tamen ad utilitatem cauſſæ pertineat, extra ordinem excurrens tractatio.

Qualis illa de laudibus Cn. Pompeii in Oratione pro Baldo.

¶ 61. Ἐπίρροδος eſt ad propoſitum reditus. Ut,

Sed ut eo revertatur, unde hæc declinavit oratio. Cic. lib. 2. De Orat.

¶ 62. Ἐπὶ φωνήματα, ſive Acclamatio, eſt, cum rei narratæ, aut probatæ, velut coronis adjicitur pronuntiatum ex ſuperioribus expreſſum. Ut,

Adeò à teneris adſueſcere multum eſt. Virg. Georg. 2.

Cap. 20.

¶ 63. Ἀυξησις eſt, cum utimur verbo excedente rei magnitudinem.

Ut apud Terentium ſacrilega, & venefica, pro improba: ſcelus pro errato.

¶ 64.

ne-

cis.

est

ta-

tem

m-

um

de-

at.

io,

ve-

um

um

er-

ia,

ro

4.

¶ 64. Ταπνίσις est, sive Μολοσις cūm verbo humiliore, quā pro re, utimur.

Ut cūm attigisse eum dicimus, qui vulneravit. Sic erratum pro scelere : severus pro crudeli.

¶ 65. Παραλειψις est, cūm præterire nos velle dicimus, quod interim in transcurso dicimus. Ut,

Mitto illam primam libidinis injuriam, mitto nefarias generi nuptias, mitto cupiditate matris expulsam matrimonio filiam. Cic. pro Cluent.

¶ 66. INCREMENTUM est, cūm velut gradibus quibusdam pervenitur ad summum. Ut,

Facinus est vincire civem Romanum, scelus verberare, propè parricidium necare, quid dicam in crucem tollere ? Cic. pro Rabirio.

¶ 67. Πειρώσις est, quā rem unam multis ambimus verbis. Ut,

Romanæ eloquentiæ parens, pro Cicerone. Item, Ire ad requisita naturæ. Salust. in Iugurth.

¶ 68. Ἐκφώνησις, sive Exclamatio, Cap. 21.
est oratio, in quā Interjectio expressa,

aut intellecta, indicat animi affectum.
Unde & pronuntiatio intenditur ad
significandum rei magnitudinem.
Ut,

*O clementiam admirabilem, at-
que omni laude, prædicatione, literis,
monumentis que decorandam ! Cic.*
pro Marc.

Oscelus ! ô pestis ! ô labe ! in Pis.

¶ 69. Ἀποελα, sive *Dubitatio*, est
cùm dicimus, nescire nos, quid dicere,
vel agere debeamus. Ut,

*Equidem, quod ad me attinet, quò
me vertam nescio. Cic. in Pisonem.*

Eloquar, an sileam ? Virg. Æn. 3.

¶ 70. Ἐπανρθωσις, sive *Correctio*,
est, quæ tollit id ; quod dictum est,
& pro eo, quod magis idoneum vi-
detur, reponit. Ut,

*Quas ille leges, si modò leges nomi-
nandæ, ac non faces urbis, & pestes
Reipublicæ. Cic. pro Milone.*

¶ 71. Ἀποσιώπνοσις est, sive *Reticentia*,
cùm ità abrumpitur oratio, ut vix ap-
pareat, quid dicturus quis fuerit. Ut,

*Quos ego ; sed motos præstat com-
ponere fluctus. Virg. Æn. 1.*

m.
ad
m.

at-
is,
ic.

if.
est
re,

und
m.

3.
io,
st,
vi-
•

ri-
es

a,
p-
t,
m-

2,

¶ 72. SERMOCINATIO proprie est, cum sermo affingitur personæ, quæ præsentis sit instituti.

Cujusmodi sunt Orationes multæ apud Historicos & Poëtas.

¶ 73. Πρæσεντοίτα, sive Personæ effictio, est, cum rebus mutis sermonem tribuimus, aut vitâ defunctos, tanquam vivos; aut absentes, tanquam præsentés, inducimus loquentes.

Ut cum, apud Ciceronem pro Celio, Appius Cæcus excitatur ad Clodii libidinem objurgandam.

¶ 74. Ἐρωτημα, seu Interrogatio, est, quando, ubi rectâ oratione uti licebat, sermonem inflectimus. Ut,

Nónne ego te vidi Damonis, pessime, caprum.

Excipere insidiis? ---Virg. Ecl.3.

¶ 75. Ἀποστροφὴ est, cum sermonem aliò avertimus, quàm instituta oratio requirit. Ut,

Vos enim, Albani tumuli, atque luci; vos, inquam, imploro, atque obtestor. Cic. pro Milone.

Musa,

Musa, mihi causas memora ; Virg.

Æn. I.

Atque hæc de Schematibus, quibus *Inventio* exornatur.

SEQUUNTUR SCHEMATA,
quæ ornant Dispositionem,

Cap. 22.

¶ 76. *Metacasis*, sive *Transitio*, est, cum inseritur aliquid orationi, ut ab eo, quod diximus, transgrediamur ad illud, quod superest. Ut,

Quoniam de genere belli dixi ; nunc de magnitudine pauca dicam. Cic. pro Lege Manilia.

Hactenus arborum cultus, & sidera cæli ;

Nunc te, Bacche, canam. V. Georg. 2.

¶ 77. *Ἀποσιώξις*, sive *Rejectio*, est, cum aliquid in alium locum, vel tempus, rejicitur. Ut,

Sed de Lucullo dicam alio loco, &c. Cic. pro Lege Manilia.

¶ 78. *REVOCATIO* est, cum, quia longiores aliquâ in re fuerimus, orationem ad principium revocamus. Ut,

Hac

rg.

ni-

o

o,
id

is,
u-

i;
li-

fi-

2.

o,
el

o,

z,
s;
s.
uc

*Hac de re quid attinet dicere ?
erit aliàs opportunior dicendi
locus.*

De Tropis & Schematibus vi-
dimus.

DE COMPOSITIONE.

Compositio est idonea verborum, Lib. 5.
Cap. I.
sententiarumque structura.

Completitur ea *juncturam*, *or-
dinem*, *periodum*, & *numerus*.

Junctura præstat, ut oratio sit *le-
nis*, & *mollis*; aut *sonora*, ac *grandis*.

Atque hinc præcipitur, ut cavea-
tur crebra Vocalium concursio;
ejusdem literæ, vel syllabæ, in ini-
tio, aut fine frequentatio; continua-
tio plurium syllabarum brevium,
vel longarum.

Ordo exigit, nè inconcinna fiat
verborum trajectio: item, ut cre-
scat oratio, nec graviori id, quod le-
vius est, subjiciamus: item, nè tur-
betur naturalis ordo; eoque potius
dicamus, *Viros, ac feminas; diem*

ac

ac noctem, Ortum & Occasum, quàm ordine inverso.

Cap. 2.

PERIODUS, juxta Ciceronem, est oratio in quodam quasi orbe inclusa procurrens, quoad insistant in absoluta sententia.

Estque vel simplex, vel duorum, vel trium, vel summùm quatuor membrorum: qualis illa in Oratione pro Cæcinna; “Si quantum in agro, locisque desertis audacia potest, tantum in foro, ac judicijs impudentia valeret: non minùs in causa cederet Aulus Cæcinna Sexti Ebutii impudentiæ; quàm tum in vi facienda cessit audaciæ.

Periodi partes aliæ sunt majores; quæ Græcis Κῶλα, Latinis MEMBRA dicuntur: alii minores; quæ Græcis ἑρμῆαι, Latinis vocantur INCISA.

Sed, contrà quàm apud Grammaticos fit, si Comma fuerit longum, ut, si septem syllabas excedat, Colon nominatur: & Colon, si fuerit breve, ut si minus sit, quàm septem syllabarum, Comma nomen accipit.

Nume-

am

est

usa

so-

um,

uor

one

ro,

an-

tia

ret

u-

da

es;

RA

ecis

A.

m-

m,

lon

ve,

la-

ne-

NUMERUS *Ciceroni est modus qui-* cap. 3. 1
dam orationis, qui è permistis &
confusis pedibus, & temporum, quibus
constant, aptâ ratione nascitur.

Numerus hic diversus est à *Poëtico*: à quo abhorret *Orator*. Multum autem observatur in principiis; minus in mediis; potissimum autem in clausulis.

Adhibetur autem hic aurium iudicium; sed præstantium *Oratorum* lectione firmatum.

Atque, ut negligentia, ita cura nimis anxia vitanda est.

DE T R I P L I C I

C H A R A C T E R E.

QUæ hætenus diximus, universè cap. 4.
 respiciunt *Elocutionem*: nunc videamus, ut ea variet pro materia diversa.

Est enim triplex *dicendi character*: *magnificus*, sive *sublimis*; *humilis*, sive *tenuis*; & *mediocris*, sive *equabilis*.

S U B L I M E dicendi genus potissimum locum habet in rebus magnis:

magnis : ut de Deo , ac Republica. Unde in rebus *Heroicis*, ac *Tragicis*, præcipuè adhibetur.

Constat gravium & sublimium verborum amplâ atque ornatâ structurâ. *Metaphoras* petit à rebus grandibus. *Schemata* adhibet vehementiora : ut *Exclamationes*, *Prosopopæias*, *Apostrophas*.

Affectibus ciendis idoneum est.

Vitium ejus est, si *turgidum* sit, & *inflatum*, vel *insolentiâ horridum*.

cap. 5.
Sect. I.

Contrâ, *HUMILE* genus convenit rebus tenuibus. Ac contentum est verborum proprietate, *Metaphoris* usitatis, item acumine, ac lepore. Sententiarum *Schemata* parciùs usurpat, abstinet amplificationibus, insignioribus numeris, & periodis accuratioribus.

Præcipuè adhibetur in *Epistolis*, & *Disputationibus Philosophicis*.

Videndum autem, nè neglectu nimio fiat *jejunum*, & *exsangue*.

cap. 5.
Sect. 10.

Genus *MEDIUM*, seu *mediocre*, in rebus *mediis* usurpatur. Estque humilior

oli-
ra-

um
ru-
ous
ve-
es,

&

.
on-
um
bo-
o-
us
us,
lis

is,

tu

e,
ne,
us

humilius sublimi ; sed sublimius humili : eoque nec vehementiora illa *Schemata* amat ; nec infimam sequitur dicendi rationem.

Hic inprimis conveniunt paria paribus, contraria contrariis reddita, & casus in exitu similes : & hujus generis alia.

Vitium ejus est *fluctuans*, & *incertum* : quomodo vocatur, si nunc humile genus fugiens, nimis assurgat : nunc, tumidum atque inflatum vitans, humi serpat.

Haftenùs de *Elocutione*. Superest postrema *Rhetorices* pars ; quæ est

DE PRONUNTIATIONE.

PRONUNTIATIO, sive ACTIO, est *vocis gestusque pro rebus, & verbis, apta conformatio*.

Ejus quasi fundamentum est MEMORIA : quâ res jam inventas, dispositas, & exornatas, firmiter animo comprehendimus.

Partes

Partes *Pronuntiationis* sunt duæ :
una *vocem* format ; altera *corporis*
motum. A priori munere hæc pars,
Pronuntiatio ; à posteriori, *Actio* vo-
catur. Quarum tanta est vis in E-
loquentia ; ut iis primas, secundas,
& tertias, tribuerit *Demosthenes*.

6 MA 50



FINIS.

tuæ :
poris
pars,
vo-
n. E-
das,